

ampak ponosno je stopil pred porotnike ter rekel, da ne zasluži smrti, nego da naj bi ga na državne stroške oskrbljevali v pritanéji*).

To odkritosrčno govorjenje je sodnike zelo razkačilo. Obsodili so ga na smrt in sicer, da mora strup piti. Mirno je Sokrat poslušal smrtno obsodbo ter je brez straha čakal smrti, mej tem ko so njegovi učenci s solzami v očéh tiščali v sodnike ter jih prosili, naj jim izpusté ljubljene učitelja. Bilo je vse zastoj. Beriči so najmodrejšega grškega moža vklenili v železje ter ga peljali v ječo, kamor so ga spremili mladi njegovi tovariši, ki so tudi zdaj še vsak dan prihajali krepčat svojo dušo s prelepimi njegovimi nauki.

Poskušali pa so tudi, da bi ga rešili grozne smrti. Podkupili so jetničarja, da je neki večer pustil vrata odprta. Veselo stopijo hvaležni učenci pred svojega učitelja, ter ga prosijo, naj ž njimi zbeži, kajti poskrbeli so, da bo srečno prišel čez državno mejo. Sokrat nikakor ni hotel ponudbe vzprejeti, ampak ostro je posvaril mlade tovariše, ter jih opomnil, da mora človek postavam zmiraj pokoren biti.***) „Oh“, zdihoval je Apolodor, „pa zakaj moraš tako po nedolžnem umreti!“ Smehljaje zavrne modri Sokrat: „Ali bi naj po zasluženji na smrt obsojen bil?“

Drugi dan stopi berič v ječo in prinese kupico strupene pijače. Mirnega srca vzame Sokrat strupeno pijačo, priporoči se v pobožni molitvi Bogu, nastavi kupico k ustam in jo popije do dna. Strašno so zdaj začeli njegovi prijatelji jokati in zdihovati. Umirajoči učitelj jih posvari, naj molčé. Vse je potihnilo. Sokrat se zavije v plašč ter stopa sem ter tje. Na to se uleže ter mirno zaspí na veke.

Tako je nedolžno poginil najboljši, najmodrejši in najpravičnejši Grk (399 pr. Kr.), obsojen od nehvaležnega svojega národa. Po njegovi smrti so še le spoznali Atenjani njegovo nedolžnost. Vse mesto je žalovalo po njem, postavilo mu v čast spominke ter ga skoro po božje častilo.

D o p i s i.

Iz Štajerskega. A) C. kr. deželni šol. svét. V seji 21. sept. 1882. dovolilo se je ustanovljenje napredovalnega tečaja na ljudski šoli v Gusswerku in razširjenje ljud. šol v Kram-egg-u in Mettersdorfu. Mariji Kontschak v Mariboru pa se je dovolilo, da začné delalni napredovalni tečaj. — Na ljud. šoli so bili imenovani: Fr. Vrečko (def. poduč. v Slov. Gradci) za nadučitelja v Št. II pod Turijakom; Mart. Lorger (z Kranjskega) za učitelja v Št. Lenart pri Laškem; Iv. Pichlhöfer za podučitelja v Fürstenfeld in Franjica Reierschütz (iz Planine) v Loko; Ana Bergler pa za učiteljico ročnih del v Turnau-Grassnitz.

B) Sposobnostne preizkušnje v Gradci. V dan 25. sept. t. l. začele so sposobnostne preizkušnje. Imej Slovencev dostali so jo sledeci gg.: Jos. Cizelj (Lembach), Iv. Farkaš (Negova), Jos. Freuensfeld (Svetinje), Bl. Jurko (Razborje), K. Kottnigg (sv. Duh pri Lučah), M. Majcen (Dobrna), Jos. Mesiček (Brežice), Fr. Pečar (sv. Benedikt), Iv. Povh (Weinburg), T. Pušenjak (Kapela), Fr. Rakuša (Holm), M. Repič (Novacerkev), S. Šalamon (sv. Barbara), Er. Slanc (Dobova), M. Strgar (Podgorje), Fr. Suhar (Slivnica pri Mar.), M. Šmid (Slivnica pri Celji), H. Tribnik (Jarenina), Al. Trobej (Rečica), Al. Trobiš (sv. Peter), Iv. Živko (Slivnica pri Mar.) in gdč. Mar. Formacher žl. Lilienburg (iz Kozjega) iz slovenščine, Jos. Vut (Št. Lenard). — Vprašanja pri pisni preizkušnji so bila: Pedagogika. a) Das mechanische und das verständige Gedächtnis sind zu erörtern, und es ist darzutun, in wie weit das mechanische Gedächtnis wichtig, und wie dessen Pflege einzurichten sei. b) Es ist eine kurze Uebersicht der Grundsätze des Unterrichtes zu geben, darauf der Grundsatz »Unterrichte dauerhaft« eingehend zu besprechen. c) Ferd. Kindermann. — Slovensko. a)

*) Pritanéj je bilo poslopje, v katerem so se posebno zaslužni Atenjani na državne troške do smrti oskrbljevali.

**) Sokrat je rekel: „Živel sem prostovoljno v tej državi; kdor prostovoljno v kaki državi živi, pripozna molčé njene postave; kdor pa postave kake države pripozna, se mora v vseh slučajih po njih ravnati; kdor se mora po postavah kake države v vseh slučajih ravnati, se ne sme niti krivičnim njenim naredbam odtegniti — torej: ne smem se niti krivičnim naredbam postav odtegniti“. (Platonov Kriton.)

Kakoršna setev, takošna žetev. *b*) Jernej Kopitar. *c*) O rabi nedovršnikov. — Nemško. *a*) Im Glücke nicht vermessen, im Unglücke nicht verzagt! *b*) Es ist der Vorgang bei der Satzverkürzung anzugeben und die Gliederung der Participialsätze auf Grund von Beispielen zu besprechen. — Zempljepisje in zgodovina. *a*) Es sind die Gruppen und die bedeutenderen Gipfel der südlichen Kalkalpen anzugeben. (Mit Zeichnung.) *b*) Die Ebenen und grösseren Thäler in Steiermark. *c*) Premisl Ottokar II. als Regent von Steiermark. *d*) Reformen Josefs II. — Prirodopis. 1. Es sind die bei den verschiedenen Ordnungen der Säugethiere vorkommenden Gliedmassen zu charakterisieren. 2. Vergleichung der Herbstzeitlose mit dem Frühlingssafran. — Prirodoslovje. 1. Die in der Natur am häufigsten vorkommenden Verbindungen des Calciums sind mit Rücksicht auf Krystallisation und chemische Zusammensetzung namhaft zu machen und das Kalkbrennen und Kalklöschchen zu beschreiben und zu erklären. 2. Wie wird durch Electricität Magnetismus und durch Magnetismus Electricität erregt? — Računstvo. 1. Zwei Arbeiter sollen einen Graben von 435 m. Länge reinigen; der eine macht täglich 42 m., der andere 45 m. fertig; wann wird die ganze Arbeit fertig sein? (Gleichung.) 2. Die Gleichung $\frac{25}{x} - \frac{(5-x)}{x} = 3$ ist aufzulösen. 3. In einem Bergwerke befinden sich zwei Dampfmaschinen; die eine schafft alle 2 Minuten 7 Hl. Wasser aus einer Tiefe von 84 m., die andere alle 3 Minuten 10 Hl. aus einer Tiefe von 108 m. In welcher Zeit würden beide Maschinen zusammen 2550 Hl. Wasser auf eine Höhe von 120 m. zu bringen im Stande sein? *d*) (Za kandidate.) Der Bestand eines Waldes ist gegenwärtig 10800 Kubm.; wie gross wird derselbe bei einem jährlichen Zuwachs von 3% nach 10 Jahren sein? 4. (Za kandidatince.) Jemand leiht 2500 fl. zu 6% aus, zieht aber die jährlichen Zinsen sogleich ab; um wie viel ist dabei der Schuldner, welcher die Zinsen erst nach Ablauf des Jahres zu zahlen hätte, im Nachtheile? — Geometrija. 1. In einem Dreiecke sind gegeben die drei Seiten $a = 34$ m., $b = 45$ m., $c = 52$ m.; wie gross ist der Flächeninhalt dieses Dreieckes? 2. Der Halbmesser eines Kreises ist 35 m.; um wie viel sind Umfang und Inhalt dieses Kreises grösser als Umfang und Inhalt des eingeschriebenen regelmässigen Sechseckes und um wie viel sind sie kleiner, als Umfang und Inhalt des umschriebenen Quadrates? 3. Wie viel wiegt eine dreiseitige, 8 dcm. hohe Piramide aus Gusseisen, wenn jede Seite der Grundfläche 2·8 dcm. beträgt und wenn 1 Kubdcm. Gusseisen 7·2 Kilogr. wiegt? — Lepopisje in risanje. 1. Jede der drei Verszeilen (von Rückert): »Die Zukunft habt ihr, ihr habt das Vaterland, — Ihr habt der Jugend Herz, Erzieher in der Hand, — Was ihr dem lockern Grund einpflanzt, wird Wuzel schlagen«, ist in einer der drei gebräuchlichen Schriftarten zu schreiben. 2. Ein aufgestelltes Holzmodell ist in perspectivischer Zeichnung auf freier Hand wiederzugeben. 3. Eine Tafelzeichnung ist mit selbstständiger Annahme der nothwendigen Hilfslinien zu copieren.

C) Raznoterosti. Na solah, katere so se morale letos zaradi raznih kužnih bolezni pred postavnim časom zapreti, začel se je pouk zato 14 dni pred. — Razpisana je nadučiteljska služba v IV. plač. r. stoječe dvorazrednice pri sv. Duhu (okr. Gornjaradgona), do 30. novembra. — V zadnji številki omenjate tudi belih skrilnatih ploščic. Izumel je te ploščice g. Ed. Goldscheider. Izdelujejo se v c. kr. izključljivi privilegij zato imajocej »Erste Pilsner Kunststeinfabrik, Hauptdepôt in Prag bei Benedikt Fürth I. Basteigasse 5. Table izdelujejo se v treh velikostih. Št. 1 velja nelinirana 20, št. 2, 24, št. 3, 28 kr. Linirana stane vsaka 2 kr. več. Narejene so iz trde, bele snovi ter prav gladke. Pisati se dá na nje z vsakoršnim svinčnikom tako lahko in dobro kot na papir ter se napisano z mokro gobico ali cunjico zopet lahko zbrise. Izumetelj izumil pa je zdaj tudi še poseben črtalnik, ki je še pripravnejši nego svinčnik, kajti dá se pisava tudi suha zbrisati. Bele table imajo veliko zdravstveno in pedagoško prednost in so v primeri z desetkrat večjo trpežnostjo veliko ceneje od črnih. Vpeljale so se zato že skoraj v vse Dunajske šole. — V Graški »Tagespost« toči neki dopisnik »Aus Untersteiermark«, britke solze, češ, Spodnještajersko učiteljstvo bo čisto podivjalo ter za svoj stan nesposobno postalo, ker baje premalo čita pedagog. časnike, a tim raje, o groza! — »Slov. Gospodarja« in »Sl. Narod.« G. dopisnice! Predno kaj v svet zatrobite in predno greste slov. učitelje pred nemškim svetom črnti in denuncirati, poučite se raji o istini svojih misli. Smelo trdim, da je Spodnještajersko učiteljstvo primeroma na več pedagog. listov naročeno kot Zgoranještajersko. Na mnogih Spodnještajerskih tri- ali štirirazrednicah imajo učitelji za-se nekako čitalnico, v kateri leže razven mnogovrstnih slov. in drugojezičnih pedagog. listov tudi še znanstveni in soli prijazni politični listi. Da se slovensko učiteljstvo sploh bolj pobriguje, se v svoji stroki in v obče izolikati, kažejo tudi njih pedagog. listi sami. Maloštevilno slov. učiteljstvo (kakih 1000 nas je v vsej Sloveniji) vzdržuje tri pedagog. liste skoro čisto samo, brez tuje pomoči, kajti sestavki v njih so pisani v veliki večini samo od ljudskih učiteljev. A kako je pri nemških n. pr. pri »Pedag. Zeitschrift«?

Večina spisov je ali ponatisnjena iz drugih listov, ali sestavljena po tem ali onem viru, ali spisana od učiteljev visokih, srednjih ali meščanskih šol. Tudi mi ni še znano, da bi bili slov. učitelji moledovali pri Zgornjestajerskih, da bi njih liste duševno in materijalno podpirali, pač pa vé zgodovina marsikaj nasprotnega pripovedovati. — Če torej vse to premislim, vsili se mi misel, da Zgornjestajerski učitelji ali nič ne čitajo, ali pa so čez ušesa zaljubljeni v židovsko »Tagespost« ali v dvomljivega »Dorfbot«.

Tone Brezovnik.

Od sv. Jurija na Taboru (na Štajerskem) v dan 10. novembra 1882. — Redko svečanost obhajali smo v ponedeljek v dan 6. t. m.; otvorilo se je pri nas novo šolsko poslopje. Ob 10. uri predpóludne bila je v farni cerkvi sv. maša, h katerej se je sešlo razun učiteljstva in šolske mladine mnogo čestitih gostov in vkljub obilnemu delu na polji precejšnjo število domačega občinstva. Iz cerkve šli smo sò šolsko mladino v novo, s cesarsko in s slovenskimi zastavami okinčano ter lepo ovenčano, ravnokar po č. g. konzist. svetovalcu in župniku Fr. Globočniku blagoslovljeno šolsko poslopje, nad čegar veznimi vrati je bilo videti napis: »Na delo, mladost, ker resnóbní so dnevi, a delo in trud ti nebó blagoslovi«. V prostornej in lepo okinčanej sobi drugega razreda je g. župnik zbranej mladini z živimi besedami poudarjal dolžnosti do starišev in učiteljev ter jo spodbujal k pobožnosti, marljivosti, ubogljivosti in lepemu vedénju. Za tim je g. Ign. Cizelj, nadučitelj iz Vranskega ter soúđ okr. šolskega sveta, z ganljivimi besedami slikal vzvišeni namen ljudske šole ter njeno splošno potrebo za vsacega človeka, ki hoče v zdanjih burnih časih zadovoljno in srečno živeti. Kazal je tudi, kako lepa je nova šola, ki se sme prištevati k najlepšim v Savinski dolini. Med govorom videli smo marsikatero rošno oko ne le pri otrocih, ampak tudi pri starših. Otroci so potem zapeli pesmico »Rožici« in konečno cesarsko pesem; znani domači prijatelji šolske mladine pa so vse potrebno ukrenili, da jo je bilo mogoče primerno pogostiti. — Sò svojo navzočnostjo so nas počastili mej drugimi g. Ed. Schauer, grajščak in soúđ okr. šolskega sveta; g. Šentak, veliki posestnik iz Vranskega, dalje gg. učitelji iz St. Pavla pri Preboldu in iz Vranskega. — Vkupnega obeda udeležilo se je okolu 30 oseb, in tã se je vršilo mnogo napitnic, izmej katerih omenimo le one g. učitelja J. Vidic-a iz St. Pavla Njih Veličanstvu, katera se je vzprijela z burnimi živio-klici ter z vstanjem s sedežev. Napivalo se je tudi požrtovalnemu občinskemu odboru in krajnemu šolskemu svétu, potem predsedniku okr. šolskega sveta, c. kr. namestniškemu svetovalcu g. Haas-u, ki v svojem pismu do krajnega šol. sveta obžaluje, da ni mogel priti k tej svečanosti, ker je bil uradno zadržan.

Nadučitelj g. Šorn se zahvaljuje vsem gostom, posebno vnanjim za prijazno udeležitev, a občinski odbornik g. Miklavc napije vrlému slovenskemu učiteljstvu itd. — Tako so nam mej blagimi prijatelji hitro minule kratke ure, in ločili smo se s prepričanjem, da smo se udeležili če tudi ne velike, a tem lepše in pomenljivejše svečanosti, ki nam bode ostala vedno v prijetnem spominu.

Konečno še nekaj o našej šoli sploh. Začela se je z letom 1845. in je torej najmlajša v Vranskem okraji, pa vendar prav lepo napreduje. Leta 1879. razširila se je v dvorazrednico, ali ker ni bilo še potrebnih prostorov, se ni mogla podučiteljska služba namestiti. Ker je bil pa en učitelj vendar le preobložen, najela se je lansko leto neka malo primerna šolska soba, kjer se je pretečeno šolsko leto prvi razred poučeval. No, zdaj smo dobili pa prav lepe šolske prostore. Prejšnje pritlično šolsko poslopje se je malo ne do cela podrlo in sezidala se je tam lepa enonadstropna hiša, v katerej ste dve prostorni, svetli in najnovejšim postavnim zahtevam primerni šol. sobi, stanovanji za 2 učitelja ter občinska uradnica. Vsi stavbeni troški se bodo narasli blizu na 3400 gld., kar primeroma ni mnogo, ali občino bode ta svota vendar malo trdo zadela, ker se je bila premalo pripravila za to podvzetje. Sploh pa je škoda, da se poslopje ni postavilo še prostorneje, namreč za 3 razrede, kajti potreba tretje šolske sobe se že zdaj kaže, ko imamo nad 200 otrok v šoli.

Bolski.

Iz Komna. (V obrambo.) G. dopisnik »Radovedni opazovalec« v št. 20. »Učit. Tov.« z dopisom »s Krasa« pravi, da sem obljubil poročati o šolskih stvaréh s Krasa v »Učit. Tov.«, a da zaman iščemo v tem listu naznanil in poročil iz sej c. kr. okraj. šolskega sveta. — Nadalje pravi: »Kam so neki zašle — jih vsaj ni odnesel kak nasprotni duh!« — Kot sklep temu dopisu navede še: »Prihodnjič dragi »Tovariš« nekoliko o naših spreobrnjencih, ker pozvedel sem pozneje, da niso bili sami krivi — a upognili so vendar težke glave; pa tudi o učit. zborovanji, katero bode na Brežini v dan 12. t. m.« — Proti temu dopisu samo toliko opomnim, da sem resnično obljubil »Učit. Tovarišu« poročati o »šolskih stvaréh« Sezansko-Komenskem okraji — nikakor pa poročati »iz sej c. kr. okraj. šol. sveta«. — Da o »šolskih stvaréh« nijsem poročal dalje, — nijsem sam kriv, kajti odsvetovale so mi to merodajne osebe. Poleg

tega sem mislil, da se bode za to oglasilo spretnajše pero — nego je moje. Iz sej c. kr. okr. šol. sveta pa ne smem poročati, ker bi po takem nasprotoval ukazu sl. naučnega ministerstva. (Iz sej šolskih svetov poročajo celó vladni listi, se vé da le to, kar se poročati sme. Uredn.) Sicer pa nekateri res mislijo, da imajo iz učiteljišča užé vso »učénost«; pá storili bi bolje, da bi svojih tovarišev po časopisih ne napadali. — V drugem svojem dopisu pa pravite: »Vidi se, da ima naše društvo mnogo prijateljev in da je užé na boljših nogah, posebno pa pod zdanjim čvrstim vodstvom, ker zabeléziti imamo marsikaj lepega, kar se pod prejšnjim predsedníštvom ni nahajalo«. — Tu očitata meni — kot bivšemu predsedniku; a pomislite, da sem tudi jaz ud tega društva in to mora tudi mene veseliti, če je istina, kar poročate. O listu »Šoli« pa povem sledeče: Vsled sklepa c. kr. okrajnega šolskega sveta ustavila se je resnično »Šola« vsem učiteljem. Le za biblioteko Sežana-Komen je odmenjen 1 iztis, poleg tega bode cirkuliral en list od učitelja do učitelja. Zakaj tako? No zato, ker oni 1/2%, ki ga učitelji plačujejo za učit. bukvarnico, je namenjen za nakupovanje dobrih originalnih pedagogičnih knjig, a ne za »Šolo«. »Šolo« naj vsak učitelj ima in naj jo čita; slabo spričalo bi bilo to učitelju, ako bi ne mogel sam imeti pedagogičnega lista, ki stane — 1 gold. na leto. — Če se je tudi opustilo »Šolo«, to nič ne škodi. Dolžnost vsakega učitelja naj bode, da se jo — naroči sam. Kdor ne more, ali noče, dobil jo bode sam »ad circulandum«. Kaj nij tako prav? »Šola« s tem nič ne trpi, a mi prihranimo lepo svoto denara za nakup dobrih pedagogičnih knjig za učiteljsko bukvarnico.

Ali se ima »Učit. Tov.« vzprejeti v učit. knjižnico, ali ne, tega ne določuje niti jaz, niti moj tovariš; to je naloga stalnega odbora in potem c. kr. okrajnega šolskega sveta. Če ga hočete imeti v knjižnici, lahko se izrazite v bodoči okrajni učit. konferenci. Bodite pa prepričani, da jaz temu ne bodem nasprotoval, ker sem tudi sam njegov naročnik. — Kar zadeva volitev v okr. šolski svet, lahko dam račun vsakemu, če tudi po dopisnikovem mnenju nijsem pomolil najmanjše »fige«, — kar je pa od Vas obrekovanje. — S tacimi napadi niti za pičico ne koristimo stvari — timveč le sami sebi škodujemo. — Kdor dandanes trezno misli in sodi, ne odgovarja takim dopisnikom, ki pišó dopise le po osebnih pod vplivom osebnega mrzenja vzprejetih vtiskih. To za vselej! —

A. L.

Iz Krškega okraja. (Poročilo o okrajni učiteljski konferenci). V našem okraji imeli smo še le 4. t. m. uradno okrajno učiteljsko skupščino pod predsedníštvom šolskega nadzornika, g. profesorja Wurner-ja. Zbrali so se bili vsi (38) učitelji in učiteljice tega okrajnega glavarstva. Za svojega namestnika si je predsednik izbral g. Lapajne-ta, š. ravnatelja v Krškem. Zapisnikarja sta bila pa: učitelj Vagajo in učiteljica Golč; prvi je pisal zapisnik menda v slovenskem, druga v nemškem jeziku. G. nadzornik, ki je nemško govoril, spominjal se je v svojem nagovoru najprvo umrlega okrajnega glavarja Schönwetter-ja, poudarjaje njegovo delavnost za šolo v Krškem šolskem okraji, kjer so bile pred njegovim nastopom (l. 1874, menda) še samo enorazredne šole, kjer je pa zdaj 1 meščanska učilnica, 1 čveterorazrednica, 4 trirazrednice in 7 dvorazrednic. V priznanje obžalovanja po njem je učiteljstvo ostalo. — V svojem poročilu o stanji šolstva v okraji poudarjal je nadzornik mej drugim to, da se je šolsko obiskovanje od lanskega leta nekoliko (za 2-6%) zboljšalo, da je pa v nekaterih družih obzirih marsikakega napredka treba, o čemer je dajal kratke navode. — Po naznanilu od lanske konference sem došlih ukazov, poročal je učitelj Ravnikar o zgodovini v ljudskih šolah, osobito o tem, katere učne slike iz zgodovine bi bile na podlogi učiteljskih izdelkov od lanskega leta primerne za posamezne razrede na raznih šolah tega okraja. Njegovi nasvétí so bili vzprejeti in bodo se po sklepu konference poslali vsem šolam v okraji. — O petji, zlasti o zadržkih za poučevanje v petji po učnem načrti govoril je g. Gašperin (nemški). O tem predmetu se je mnogo ugibalo. Nekateri so trdili, da je temu predmetu premalo časa odmerjenega, drugi, da manjka sredstev: gosli, harmonijuma, pevskih knjizic itd. Naposled se je sklenilo, da bi okrajni šolski svet opomnil krajne šolske odbore, da šolam preskrbé potrebna sredstva za petje; a učiteljem je nadzornik priporočal, naj petje z veseljem gojé in tudi čas, ki je telovadbi odločen, porabijo za petje, kadar dojde ukaz od deželnega šolskega sveta, da naj se tisti učitelji, ki nimajo zmožnosti za telovadbo in tudi telovadišča ne, poslednji predmet opusté.

Potem je imela gdč. učiteljica Golč praktični poskus s svojo deco v drugem razredu, pri čemer se je izkazala, da ume izvrstno poučevati in da je popolnoma zmožna pravilne slovensčine.

Pri poročilu o stanji okrajne učiteljske knjižnice vnel se je živahen razgovor o nakupovanji novih knjig, zlasti pa o podpori, katera naj bi se iz zaloge knjižnice dala novi knjižici: »O pisu Krškega okrajnega glavarstva v zemljepisnem in zgodovinskem obziru«, katero bi rad s pomočjo skupnega učiteljstva v okraji na svetlo spravil predsednik omenjenega odbora, g. Lapajne. Določilo

še ni o poslednjem predmetu nič gotovega. V odbor bukvarnice so bili izvoljeni gospodje: Bezlaj, Lapajne, Ravnikar, Valenta, in Seidl. V stalni odbor isti gospodje razen g. Bezlaja. Zadnja točka dnevnega reda je bila volitev učiteljskih zastopnikov v okrajno šolsko svetovalstvo. Izvoljena sta bila gg.: Lapajne in Abram (poslednji še le pri ožji volitvi). Pri skupnem obedu v gostilnici g. Gregoriča je napil g. Lapajne nadzorniku g. Wurner-ju, ki se je v slovenskem jeziku zahvalil učiteljstvu za to prijaznost.

Iz Prema. Naj poročam »Tovarišu« nekoliko o tukajšnjih šolskih razmerah. Šolsko leto pričeli smo letos pri nas v dan 9. t. m. sè sveto mašo k sv. Duhu. Vseh vkupaj za šolo dosta starih otrok je ogromno število 249; od teh hodi v vsakdanjo šolo 87 dečkov in 86 deklic, a v ponavljavnico pa 22 dečkov in 33 deklic. Vsakdanjih pohajevalcev šole je 173, ponavljavcev pa 55, tedaj vkupnih obiskovalcev nič manj nego 228 otrok. Od ponavljavcev eden je v Trstu, a vsakdanjcev dva služita na Ostrožnem Brdu, eden je pa v Gorici, kjer nadaljujejo svojo šolsko dolžnost. Zavaljo premalega telesnega razvoja je 7 dečkov in pa 10 deklic za eno leto od šolskega obiskovanja oproščenih. Tukajšnja, sicer prav snažna, svetla in čedna šolska sobica zadostuje pa po najnovejših sanitarnih določilih ravno da trideseterim obiskovalcem ob enem, ako bi bilo mogoče to tudi strogo v poštev jemati, kar pa pri zdanjih tukajšnjih šolskih razmerah gledé ogromnega števila šolskih obiskovalcev ni. Dasi ravno je pouk poludnevni, štejeta višja dva dopoludanska oddelka 75, a nižja dva popoludanska pa 98 otrok (obiskovalcev). Pri ponavljavcih je razmera gledé števila obiskovalcev v primeri sè šolsko sobico popolnoma pravilna, ker je dečkov le 22, a deklic pa 33, koji se po postavi morajo ločeno poučevati.

V taki stiski in gužji poleg starih in nevkretnih šolskih klopi, ako bi tudi otroci vedno v šolo hodili, ni mogoče pri vseh predpisanih predmetih čudežev delati, ter do pravega smotra dospeti, a to pri vsem trudu in najboljšej volji ne. Če je pa kje kak tak umetnik v deželi, naj pride ter svojo umetnost dobro dokaže in izpelje, za kar bodemo mu vsi iz srca hvaležni! — V enacih položajih mora imeti učitelj ne jekleno nego grafitno strajnost in konsekvenco, ako hoče vsaj pri nekaterih predmetih le deloma svoje učence do pravega smotra dovesti. Žalostno je zadosti, da se take razmere o svojih časih objektivno in pravično ceniti ne umejo, — da več ne rečem. —

Hoja v šolo tukaj je sosebno zdaj zaradi bolezni in »robakov«, katerej so od časa do časa skoraj vsi šolski otroci zapadli (nekateri pred začetkom šolskega leta, a drugi pa zdaj), takole precej neredna. Glavni vzrok, kar iz lastne skušnje vem, je pa tukaj vsled slabih letin — mej letom — splošna revščina in ubožstvo, — dalje tudi oddaljenost in pa večkrat dolgočasno slabo vreme.

Naj bi pač merodajne šolske oblasti skoraj tudi na Prem malo svojega pozora obrnile, ter naj bi skrbele za boljši in tečnejši pouk mladine s tem, da tukajšnjo enorazredno ljudsko šolo na eni ali drugi način primerno razširijo!

M. Rant.

Iz Mirne na Dolenskem. V ponedeljek v dan 23. preteč. m. se je pri nas šola začela in ob enem se je tudi vpisovala šolska mladina v novejši šoli. Kakor pri vsakej priložnosti, kjer gre za dom, vero in cesarja, tako so se tudi danes Mirenčani vrlo obnesli. Užé ob sedmi uri zjutraj, ko zazvoni veliki zvon, so se slišali gromoviti poki topičev, in so vabili ljudi k slovesni službi božji. Mnogospoštovani gosp. župnik Fran Jarc darovali so, po poklicu sv. Duha, péto sveto mašo sè blagoslovom. Kaj lepo je bilo videti šolsko mladino, katera je stopala iz cerkve paroma za cesarsko in cerkveno zastavo. Za njim pa so se vrstili g. župnik, župan in predsednik krajnega šolskega sveta in mnogo drugih ljudi. Iz županove hiše vihrala je velika slovenska zastava. Pred šolo pa so stali mlaji z veneci oviti in z vihrajočimi zastavami. Veselo in ganljivo bilo je videti, kako so deca vesela in krasno okinčaneji sobi svoja prostorčka posedla in radovedno čakala kaj pride. — Za tim zbrane ogovori naš g. župan, in izroča šolsko mladino častitemu g. župniku in g. učitelju. Dalje opozoruje otroke, naj bodo v novejši šoli tem bolj poslušljivi in pridni, kajti le s tem, da se pridno učé, bodo pokazali, da so hvaležni staršem, učiteljem in drugim prijateljem. Govor, ki je naredil globok utis v srcih poslušavcev, sklene s trikratnim »živio« na presvetlega cesarja. Govorila sta potem še g. učitelj in g. župnik. Ko se je mej streljanjem odpela cesarska himna, zapustilo je ljudstvo šolsko sobano vse zavzeto v stalni spomin. Vsa čast pa bodi g. županu, g. predsedniku krajnemu šol. svetu, g. župniku in g. učitelju za njihov trud. Blagor pa srejni, in sme biti ponosna, da ima take vnete in značajne voditelje. — Bog jih ohrani še mnoga leta v blagor domovine in národa!

Iz Gorice, v dan 11. nov. V zadnej polovici pret. meseca vršile so se pri tukajšnji izpraševalnej komisiji preizkušnje učiteljske sposobnosti. Oglasilo se je 9 učiteljic in 1 učitelj. Mej temi je bila le 1 učiteljica Slovenka (gdč. M. Negovetič, iz Postojinskega okraja) in učitelj Slovenec (gosp. Fr. Bajt, pomožni učitelj na tukajšnji deskej vadnici). Ostale so bile

Lahinje, nekatere z Goriškega, nekatere iz Istre. Od teh ste dobili 2 spričevalo prvega reda; ena je pa pala. Gdč. Negovetič je dobila spričevalo III. reda, gosp. Bajt II. reda, oba za slov. in nem. ljudske šole. Povsem je izid preizkušenj še dovoljen, boljši kakor v pretečenem maju, ko je bila pala nadpolovica učiteljic, mej temi 2 Slovenki. To je bilo tudi menda uzrok, da sta bila takrat le dva oglasenca slov. rodú, ker marsikedo se rajše oglasi pri Koprski izpraševalni komisiji, ki — pravijo — da bolj skozi prste gleda. Sploh pa se mora priznati, da so italijanski učitelji in učiteljice mnogo pridnejši od slovenskih. Jako pogostoma se namreč Italijani oglašajo k izpitom za meščanske šole, in tudi spričevala I. reda niso pri njih tako bele vrane. A pri primorskih Slovencih bi zastoj iskal učitelja sè spričevalom I. reda in tudi izpitanih meščanskih učiteljev nimamo še. To nam ni kaj v čast! Slov. učiteljski mladenčí na Primorskem! — na Vas je, da se povsem obistini Vodnik-ova trditev: za uk si prebrisane glave.

Iz Ljubljane. (Iz seje c. kr. dež. šolskega svéta za Kranjsko 20. okt. t. l.) — Rešijo se pritožbe nekaterih učiteljev iz prejšnje službine dóbe o posameznih terjatvah. — Prošnja neke učiteljeve vdove, da bi si ji milostno dovolila pokojnina, se ne usliši. — Reši se več pritožeb in prošenj o kaznih zaradi šolskih zamud. — Prošnja okrajnega šolskega svéta, da bi se tamošnjim pomožnim učiteljem plača poviksala, se ne odobri. — Nasvèt okrajne uč. konference, da bi se nekaj izpremenili uradni spisi, odkaže se v to voljenemu odboru, da se o tem popred posvetuje. — Dvema glavnema učiteljema se prizná in nakaže druga službena doklada. — Tri učiteljske službe na ljudskih šolah se stalno oddajo. — Odbere se šest učiteljev, katerim naj bi se podelile Metelkove ustanove, ter se oddajo knezošk. konzistoriju v potrjenje. — Gimnazijalnemu profesorju se pripozná 5. petletna doklada. — Reši se več prošenj za oprostenje šolnine in za razne nagrade.

— Pri zadnjih učiteljskih preizkušnjah v Ljubljani so bila te-la pismena vprašanja: *A.* Za ljudske šole. Iz pedagogike: Pflichten der Lehrer in Bezug auf Schulhygiene. Der Classen- und Abtheilungsunterricht in den öffentlichen Volksschulen. — Iz nemščine: »Des Lebens ungemischte Freude ward keinem Irdischen zutheil;« Erklärung der Satzverbindung; Aufzählung der Arten der Satzverbindungen und Erläuterung derselben durch Beispiele. — Iz slovensščine: Razloži naj se pregovor: »Vsaka ptica rada leti tje, kjer se je izvalila.« Kaj so pogojni stavki in katere besede jih začenjajo? Kako se loči slovstvo slovensko? — Iz aritmetike in geometrije: Man entwickle $\frac{9\frac{1}{2} - 1\frac{3}{4}}{2 + 3\frac{5}{6}}$. Jemand kann nach einem Jahre 10.000 fl. beheben; er benöthigt das Geld sogleich und lässt sich einen Abzug von 8 Proc. gefallen, wie viel Gulden erhält er? Die Multiplication einer ganzen Zahl mit einem Bruche ist methodisch zu entwickeln. Aus dem Inhalte eines Kreises von 432 Quadratcentimeter ist der Inhalt des zu einem Centriwinkel von 84° 12' gehörigen Sectors zu berechnen. Die Seite eines Würfels beträgt 6 Meter, um wie viel ist die Seite eines Würfels von doppeltem Inhalte grösser? Iz risanja: Eine Zusammenstellung geometrischer Formen in der Ebene ist aus freier Hand abzunehmen und das Dictat hiefür anzufertigen. Die Contouren einer Zusammenstellung von Eben- und Krümmflächern sind nach der Anschauung zu zeichnen. — Iz pisanja: Die Taktschreibmethode und ihre Begründer; worin bestehen die Vortheile dieser Methode? Die Grossbuchstaben der Lateinschrift sind in genetischer Folge niederzuschreiben. — *B.* Za meščanske šole. Iz pedagogike: Entwicklung und Cultur der höheren Gefühle; wie unterscheiden sich Lehrgang und Lehrform an Volksschulen von jenen an Mittelschulen? Specialschulen im Gebiete des Volksschulwesens, welche zu Ende des vorigen und im Laufe dieses Jahrhunderts eingeführt worden sind. — Iz nemščine: Die deutsche und dramatische Dichtung im 18. Jahrhundert. Ueber den Gebrauch des Coniunctivs in der deutschen Sprache. Iz slovensščine: Lenoba (razvitek pojma). Kaj je slovenski nedoločnik in kako se rabi? Odkod ima »Remški evangeli« posebno imenitnost? — Iz zemljepisja: Welchen Einfluss hat die Refraction des Lichtes auf die Tageslänge, die Dauer der Dämmerung und den scheinbaren Ort der Gestirne? Kurze Erklärung der Dünenbildung. Vergleichende Uebersicht der physischen Geographie Südamerikas und Australiens. Uebersicht der Orographie Krains. Iz zgodovine: Lehrplan des Geschichtsunterrichtes für Bürgerschulen und Angabe einiger Geschichts-Lehrbücher für diese Lehranstalten. Epaminondas und Pelopidas. Prinz Eugen von Savoyen. (Kurzes Lesestück für ein Volksschul-Lesebuch.)

— Sliši se iz vrjetnih virov, da je Njihovo apostolsko Velicanstvo dovolilo zidati zgradi za zedinjeno izobraževališče, za učitelje in učiteljice, in da se bodo takoj začele delati priprave, da se poslopje užé prihodnjo vzpomlad začne staviti, in se užé v prihodnjem letu dokonča.

— Odlikovanje. Gospod dr. Leonard Klofutar, profesor bogoslovja, častni kanonik in ud c. k. dež. šolskega sveta, je za svoje mnogoletno in jako zaslužno delovanje dobil viteški križ Franc Josipovega reda. — Monsgr. Luka Jeran imenovan je kanonikom Ljubljanskim. Čestitamo obema!

— »Slovensko učiteljsko društvo« ima od 15. t. m. v špitalskih ulicah št. 3 (Bierquelle) v I. nadstropji svojo sobo, v katero k otvorjeni danes zvečer ob 7. uljudno vabi **Odbor.**

Premembe pri učiteljstvu.

Na Kranjskem. G. J. Zupin, učitelj v Kamnigorici, šel je za učitelja v Brusnico. — G. g. izpr. uč. kandid. Tramte in Stiasni prideta kot zač. učitelja v Kamenik. — G. g. Maier, nadučitelj v Leskovci, in Medic, učitelj na Jesenicah, menjata s službama. — I. učiteljsko službo pri dekliski šoli v Črnomlji dobila je gđc. Matanovič, zač. učiteljica v Dobropoljah. — Gpdč. Ana Bauer je za trdno postavljena na III. uč. službo v Mokronogu. — G. Jan. Rodič je za trdno postavljen v Šent-Juriji.

Razpisi učiteljskih služeb.

Na Kranjskem. Na enorazrednici v Dvoru z letno plačo 500 gld. in s stanovanjem za trdno ali začasno. Prošnje do 18. t. m. pri okr. š. svetu v Novem mestu. Na enorazrednici v Podragi z letno plačo 400 gld. Prošnje do 15. dec. t. l. pri okr. šol. svetu v Postojni. Na enorazrednici v Kamnigorici z letno plačo 500 gld. Prošnje do 20. t. m. pri okrajnem šolskem svetu v Radovljici.

Razpis učiteljske službe.

V **Ponikvi**, na dvorazrednici, se učiteljska služba IV. plačilnega reda s stanovanjem začasno oddaja. Prošnje naj se ravnajo na krajni šolski svet v Ponikvi do 20. novembra t. l.

C. k. okrajni šolski svet v Šmariji

v dan 28. oktobra 1882. l.

Prvosednik: *Haas* s. r.

Slavnim vodstvom ljudskih šol in krajnim šolskim svetom priporočamo svojo

veliko zalogo vsakovrstnega šolskega blaga,

šolske knjige, učne pripomočke in razne pisalne priprave ter zagotavljamo, da bomo p. n. gg. naročnikom pošteno in cenó postregli.

Janez Giontini

v Ljubljani.